

ВІДГУК

**офіційного опонента Цветкової Ганни Георгіївни,
доктора педагогічних наук, доцента, завідувача кафедри
педагогіки і психології дошкільної освіти та дитячої творчості
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова
на дисертаційне дослідження Клеби Анни Іванівни
«Формування інформаційно-комунікативної культури майбутніх
вихователів дошкільних навчальних закладів»,
поданої на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук зі спеціальності
13.00.04 – теорія і методика професійної освіти**

Дослідження Клеби Анни Іванівни присвячене цікавому в теоретичному та важливому в практичному відношеннях питанню і є, безперечно, актуальним. Нове соціальне замовлення суверенної України вимагає відновлення цілей, змісту і технологічного арсеналу професійної підготовки фахівців з урахуванням сучасних реалій суспільства ХХІ століття. Тому серед пріоритетних напрямів сучасної педагогічної науки вагоме місце посідає дослідження широкого кола питань у підготовці фахівців, зокрема проблема формування інформаційно-комунікативної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Перебудова всієї системи освіти характеризується такими динамічними процесами: глобалізацією, інформатизацією та інновацією, які докорінно змінюють можливості людини в процесі діяльності на світовому ринку праці та в сфері професійної освіти. Тому кожному майбутньому фахівцю потрібна ґрунтовна підготовка у сфері опанування сучасними інноваційними технологіями, де значна роль у цьому відводиться комп'ютеризації. У дисертації переконливо доведено актуальність і доцільність наукової розробки даної проблеми.

Слід зауважити, що мета, завдання дослідження не викликають сумнівів, вони відповідають заявленій темі і реалізовані в ході експериментальної роботи.

Викладені аргументи переконують в актуальності та своєчасності дисертаційного дослідження Клеби Анни Іванівни «Формування

інформаційно-комунікативної культури майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів». Результати дослідження впроваджено в освітній процес навчальних закладів України: Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, Харківського та Красноградського коледжів Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради та Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет».

Наукові положення, висновки та результати базуються на ґрунтовному аналізі досліджень науковців стосовно методологічних засад сучасної філософії освіти, концептуальних ідей професійної педагогіки, психолого-педагогічних засад професійної освіти, сучасних дидактичних ідей вдосконалення змісту, методів та форм навчання майбутніх фахівців.

Обґрунтованість наукових результатів роботи забезпечено шляхом ретельного добору методів дослідження. Справляє позитивне враження грамотне використання як теоретичних методів дослідження (методи порівняльного та системного аналізу, визначення понятійно-категоріального апарату дослідження, ознайомлення з нормативними документами, обґрунтування теоретико-методичних засад формування інформаційно-комунікативної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти; проектування), емпіричних – діагностувальні методи (бесіди, анкетування, опитування, тестування); педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний) та математичної статистики. Використані методи взаємодоповнювали один одного, уможлиблюючи комплексне пізнання предмета дослідження. Зміст роботи та аналіз основних положень дисертації підтверджує досягнення мети і вирішення завдань дослідження. Викликає схвалення широка апробація результатів дослідження на міжнародних, всеукраїнських, міжвузівських науково-практичних конференціях.

Загалом структура дисертації відповідає ustalеним вимогам до цього виду наукових праць: робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків.

У вступі чітко обґрунтовано актуальність проблеми, науково коректно сформульовано мету, яка корелює з темою та конкретизується у завданнях, окреслено об'єкт та предмет дослідження. Логічно схарактеризовано систему використаних у роботі дослідницьких методів. Розкрито наукову новизну, теоретичне та практичне значення, наведено дані про апробацію та впровадження результатів дослідження, публікації, структуру та обсяг дисертації.

У представленому дисертаційному дослідженні А.І. Клеби здійснено аналіз поняття «інформатизація освіти», розкрито його сутність та характерні риси; проаналізовано сучасні освітні орієнтири запровадження інформаційних технологій у освітній процес закладів вищої освіти; розкрито проблему формування інформаційно-комунікативної культури майбутніх фахівців у сучасній педагогічній науці. Особливу увагу в дослідженні приділено поняттю «інформаційно-комунікативна культура».

Відповідно до поставлених завдань дослідження здобувачкою розроблено й виділено такі структурні компоненти інформаційно-комунікативної компетентності: мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, саморегуляційний. Заслуговує на увагу визначення поняття «інформаційно-комунікативна культура майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів» яка трактується автором як інтегративна професійна якість особистості, що включає сукупність усвідомлених потреб та мотивів, що визначають ставлення до інформаційно-комунікативної діяльності як системи знань методів роботи з інформацією тощо.

Доцільно відзначити, що в дисертації системно проаналізовано стан формування інформаційно-комунікативної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, визначено критерії (спонукальний, пізнавальний,

технологічний, рефлексивний) з відповідними показниками сформованості інформаційно-комунікативної культури майбутніх вихователів. Окреслені критерії та показники дали можливість автору схарактеризувати рівні сформованості інформаційно-комунікативної культури майбутніх вихователів: високий, середній і низький.

Змістовно оригінальним і науково виваженим є аспект дисертації, де автором науково обґрунтовано, розроблено й апробовано технологію формування інформаційно-комунікативної культури майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів, яка складається із сукупності взаємопов'язаних блоків (цільового, теоретико-методологічного, організаційно-змістового, критеріально-результативного) та реалізується на репродуктивно-когнітивному, продуктивно-діяльнісному та оцінно-рефлексивному етапах, які наповнені методами і формами організації освітньої діяльності майбутніх вихователів.

Необхідно відзначити високе практичне значення дослідження, яке виявляється в переведенні теоретичних наробок на рівень конкретних методичних матеріалів. Розроблені та експериментально апробовані авторкою: технологія формування інформаційно-комунікативної культури майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів, методико-діагностичного пакет оцінювання рівнів сформованості інформаційно-комунікативної культури, упровадженні елективного курсу «Формування інформаційно-комунікативної культури майбутнього вихователя» мають значний інтерес для освітян.

Пропозиціям, розробкам та висновкам, які представлені в дисертації властива повнота та логічність викладу, достатній рівень обґрунтованості й достовірності.

Викладення основного матеріалу дисертації доповнюється змістовними додатками. Зокрема, наведені в них діагностичні методики мають велике практичне значення і можуть бути покладені в основу проведення

моніторингу стану сформованості інформаційно-комунікативної культури майбутнього вихователя.

Основні положення та результати дослідження висвітлено у 25 наукових працях (2 – у співавторстві), 9 з яких – статті в наукових фахових виданнях України, зокрема – 1 видання, що включено до наукометричної бази Index Copernicus; 1 – у зарубіжному науковому виданні, 15 – тези доповідей у збірниках матеріалів конференцій. Публікації висвітлюють основні наукові положення дисертації, зокрема ті, які авторка виносить на захист. Таке представлення результатів наукової роботи є достатнім. Кількість публікацій, обсяг, якість, повнота висвітлення результатів та розкриття змісту дисертації відповідає вимогам щодо дисертаційних робіт, поданих на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук, зокрема, пп. 9, 10, 12, 13, 14 „Порядку присудження наукових ступенів”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 656 від 19.08.2015, № 1159 від 30.12.2015, № 567 від 27.07.2016).

Вважаємо, що наукові положення й висновки, подані у роботі, мають необхідний рівень достовірності, що забезпечується значним обсягом теоретичного матеріалу, орієнтованого на запити системи вищої освіти. Дослідження добре продумане та структуроване, показано впровадження запропонованих нових ідей, досить повним є аналіз джерел, нормативних документів, практичного досвіду. Варто відзначити високий теоретико-методичний рівень роботи, адекватні теоретичні та емпіричні методи, значний практичний доробок. Робота написана науковим стилем, її оформлення відповідає наявним стандартам, у тексті роботи зроблено необхідні посилання на цитовані джерела. Опубліковані наукові праці повною мірою розкривають сутність і зміст ключових положень дисертації.

Зміст автореферату та основні положення дисертації є ідентичними.

Позитивно оцінюючи здобутки дисертантки, вважаємо за необхідне зазначити наступні **зауваження** до поданого наукового дослідження:

1. Схвальним моментом дисертації є визначення автором у підрозділі 1.2.(стор. 31) структури інформаційно-комунікативної культури майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. Однак, у тексті дисертації варто було б більш змістовно представити мотиваційну готовність майбутніх вихователів до інформаційно-комунікативної діяльності що, на нашу думку, підвищило якість сприймання й осмислення цього феномену.

2. Дисертантка ґрунтовно представила в дослідженні методологічні підходи (системний, компетентнісний, контекстний, діяльнісний, особистісно-орієнтований, герменевтичний, культурологічний, інтегрований. (стор. 114-119)). На наш погляд, більш детальне розкриття механізмів реалізації діяльнісного та особистісно-орієнтованого підходу, викладеного у дисертаційному дослідженні, значно підвищило б його практичну значущість.

3. У ході наукового пошуку дисертантка вивчила зарубіжні наукові джерела. Зокрема їх подано в списку джерел. Проте, у тексті дисертації недостатньо уваги приділено аналізу теорії і практики інформаційно-комунікативної культури у зарубіжній педагогічній думці.

4. Автором визначено педагогічні умови, що поетапно впроваджувалися в межах технології в експериментальну діяльність. Добре, якби автор змоделювала прогнозовану динаміку змін, які мають відбутися у формуванні інформаційно-комунікативної культури майбутніх вихователів під впливом педагогічних умов.

5. Здобувачці слід було б більш докладно описати процедуру впровадження деяких діагностичних методик і надати у дисертації не тільки кількісне вираження отриманих даних, але й якісну оцінку цих результатів (див. стор. 171, 172, 173. 174).

Однак висловлені зауваження і побажання не знижують загальної цінності дослідження та не впливають на його загальну позитивну оцінку.

Дисертаційне дослідження Клеби Анни Іванівни «Формування інформаційно-комунікативної культури майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів» є самостійною, науковою працею, яка повністю відповідає вимогам щодо дисертаційних робіт, поданих на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук, зокрема, пп. 9, 10, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567 (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 656 від 19.08.2015, № 1159 від 30.12.2015, № 567 від 27.07.2016), а її автор Клеба Анна Іванівна заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент –
доктор педагогічних наук, професор
завідувач кафедри педагогіки і
психології дошкільної та дитячої
творчості Національного педагогічного
університету імені М.П. Драгоманова

18 червня 2018 року

Г. Г. Цветкова

зав. канцелярією
університету ім. М.П. Драгоманова

06 20 18 р.